

Zalfje als kindervriend

Samenstelling - Redactie / Illustratie - Lisanne Secker

Vier jaar geleden ontstond het prille idee om een kinderboek te maken over eczeem en het nut van zalven. Nu is het zover: Elodie Mendels, als (kinder)dermatoloog verbonden aan het Erasmus MC/Sophia Kinderziekenhuis/Kinderhaven, publiceert begin januari 2018 het kinderboek Zalfje. Hiermee gaat een grote droom in vervulling van een vrouw die opgroeide met het werk van Annie M.G. Schmidt: “De tekst van De spin Sebastiaan kan ik nog steeds volledig uit mijn hoofd voordragen.”

Hoe kwam je op het idee voor dit boekje?

“Een aantal jaren geleden – ik zat in het derde jaar van mijn opleiding – kreeg ik interesse in de kinderdermatologie. Op het spreekuur zag ik steeds vaker kinderen met eczeem met ouders die riepen: ‘Er is niet één zalf die helpt!’ In werkelijkheid was er vaak – al dan niet door tijdgebrek – te weinig aandacht besteed

aan uitleg over eczeem en de behandeling en werd er daardoor niet goed of genoeg gesmeerd. Ook merkte ik dat kinderen vaak onvoldoende betrokken werden bij het spreekuur. Ik begon stevast de kinderen meer bij de hand te nemen tijdens het consult. Ik vertelde simpele verhalen over hoe eczeem ontstaat en tekende die uit op het papier van de onderzoeksbank. Al snel verbeterde de therapietrouw en ook gingen de kinderen zich beter in hun vel voelen. Zo ontstond het idee een kinderboek te maken over onder andere het smeren bij eczeem. Maar ook andere aspecten van de aandoening komen aan bod. Er zijn al een paar informatieboekjes voor kinderen over eczeem, en ook het smeren met zalven komt wel aan bod, maar ik wilde vooral een fantasierijker boek maken.”

Perspectief

De tekeningen zijn van de hand van Lisanne Secker, als dermatoloog verbonden aan de Mauritsklinieken Den Haag. De tekst is van

Alexander de Bruijn, al bijna dertien jaar samen met Elodie Mendels en een ervaren kinderserieschrijver en jeugdtheatermaker.

Wat hoop je te bereiken?

“We weten dat het meegeven van schriftelijke informatie het uitvoeren en het effect van de geadviseerde behandeling verbetert. Zeker als die informatie wordt verstrekt vanuit het gezichtspunt van een kind. Hierdoor kunnen onnodige, sterkere behandelingen met meer bijwerkingen worden voorkomen. Wat ik hoop, en eigenlijk ook wel verwacht, is dat we met Zalfje (zo heet het boek!) de zorg voor deze kinderen op een eenvoudige manier kunnen verbeteren. Ook hoop ik dat hun acceptatie van en ziekte-inzicht in de aandoening zullen toenemen.”

Waarom koos je voor een tekst in dichtvorm?

“Ik vind dat het vooral een voorleesverhaal moest zijn. Iets waar kinderen zelf plezier aan beleven. Een tekst op rijm helpt om de

informatie beter te onthouden en de fraaie illustraties maken dat ouders en kinderen het boekje vaker willen (voor)lezen of doorbladeren.”

Speelsheid

Waar gaat het boekje over?

“Het gaat over Bram, een jongen met veel jeuk door zijn eczeem. In dit verhaal zegt niet zijn moeder of dokter dat er gesmeerd moet worden, maar komt de zalftube zelf tot leven en vertelt hoe graag hij wil helpen met de jeuk die Bram heeft. Bram en Zalfje vormen samen een team om het eczeem tegen te gaan. Door het smeren voelt Bram zich beter, maar ook Zalfje is blij, omdat het zijn doel is om Bram te kunnen helpen. Daarnaast legt Zalfje op een speelse manier uit wat eczeem precies is en wat ze er zelf aan kunnen doen of met hun ouders, door middel van een metafoor die ook voor kinderen te begrijpen is. Er wordt ook aandacht besteed aan de emotionele aspecten van het omgaan met een huidaandoening.”

Een tube als verteller, dat is origineel...

“In ieder geval ken ik geen ander voorbeeld. Ik wilde per se géén boekje maken vanuit het perspectief van een ouder of dokter. Dat komt meteen zo belerend over. Dat is juist niet wat ik wilde. Ik zocht iets vrolijks, iets dat een kind meteen begrijpt.”

Toekomst

Voor wie is Zalfje bedoeld?

“De wens is om de boekjes gratis beschikbaar te maken voor kinderen met matig tot ernstig eczeem en hun ouders. De arts kan het boekje tijdens het spreekuur gebruiken om uitleg te geven over eczeem om het vervolgens mee te geven aan het kind en de ouders om het thuis (voor) te lezen.”

Mendels ging niet over één nacht ijs. Tien dermatologen en twintig kinderen en hun ouders lazen het boek in de concept-fase: “De inhoud moest natuurlijk kloppen én leuk zijn om voor te lezen. Vandaar die proeflezers!”

Wat is de toekomst van Zalfje?

“De eerste oplage zal worden verspreid onder de poliklinieken die veel kinderen met eczeem zien, zoals de Kinderhaven in Rotterdam. Als Zalfje een succes blijkt, komt er natuurlijk een tweede druk.”

In Nederland heeft ongeveer 15% van de kinderen last van eczeem; 5% van hen heeft ernstig eczeem. Dit zijn ruim 30.000 kinderen. Kinderen met eczeem worden in hun persoonlijke ontwikkeling nadelig beïnvloed, lichamelijk én psychosociaal. Door intense jeuk, zowel overdag als 's nachts, ontstaan slaapttekort en onrust. Bovendien is alles lastiger als een kind last heeft van eczeem: denk aan school, sporten en spelen.

De behandeling van eczeem bestaat voor het grootste deel uit smeren met verschillende zalven. Het blijkt dat door onvoldoende kennis van eczeem en angst voor hormoonzalven bij ouders en kind de behandeling niet het gewenste effect heeft. Hierdoor blijft het eczeem actief en hebben de kinderen onnodig veel jeuk en last. Onvoldoende therapietrouw blijkt één van de grootste oorzaken te zijn van het niet onder controle krijgen van eczeem.

Zalfje is financieel mede mogelijk gemaakt door: Stichting Coolsingel / Stichting Zonnige Jeugd / Cornelia Stichting / Nederlandse Vereniging voor Dermatologie en Venereologie.

De arts kan het boekje tijdens het spreekuur gebruiken om uitleg te geven over eczeem om het vervolgens mee te geven aan het kind en de ouders om het thuis (voor) te lezen.

FRAGMENT Zalfje

Met een boog landt Zalfje op het kastje naast het bed en knipt de lamp weer aan die Bram zojuist had uitgezet.

Bram schrikt zich een ongeluk. Is dit een droom misschien? Een tube die kan praten, dat heeft hij nog nooit gezien.

‘Je hoeft niet zo te schrikken zeg, je kent me toch nog wel? Ik ben je zalf tegen eczeem, de kleinste van het stel.

Maar zeg eens alsjeblieft, dan kun je daarna slapen gaan, waarom je ons toch altijd maar daar op die plank laat staan.’

...

‘Het klopt dat ik een beetje plak, maar ik bedoel het goed. Dus laat me je vertellen wat een zalf nou precies doet.’

En dus springt Zalfje – Hopsa! – van het kastje op het bed en zegt: ‘Daar gaan we Bram, nu even heel goed opgelet!’